

Jakub Kalivoda, Dar v symbolické komunikaci šlechtické společnosti českých zemí počátkem novověku, České Budějovice 2023, 86 s. (Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Posudek vedoucího diplomové práce

Jakub Kalivoda navázal na výsledky svého bakalářského spisu, v němž se zabýval dary zvířat na dvoře Jindřicha staršího ze Švamberka. Tematický záběr diplomové práce podstatně rozšířil, neboť se věnoval darům v symbolické komunikaci šlechtické společnosti v 16. a první polovině 17. století. Dar nahlížel v souladu s teoretickými východisky směřujícími z antropologické, filozofické a sociologické literatury (Pierre Bourdieu, Natalie Z. Davis, Jacques Derrida, Aaron Gurevič, Marcel Mauss) jako jeden z prostředků symbolické komunikace ve světě urozených (Barbara Stollberg-Rilinger), jenž umožňuje historikovi poznat rituály jeho každodenního fungování.

Výtečně zvolená a dostatečně široká pramenná základna výzkumu, opírající se o rozbor souboru 1 166 vydaných a nevydaných epistolografických pramenů, autorovi umožnila, aby se ptal, kteří urozenci tvořili skupiny dárců a obdarovaných, aby zkoumal symbolickou řeč jednotlivých druhů darů a hledal odpovědi na otázky, proč si počátkem novověku urozené osoby dary posílaly a vyměňovaly. Volba zvolených typů pramenů se ukázala jako koncepčně, metodologicky i obsahově velmi nosná, protože společně s darem odcházel příjemci zpravidla také list, v němž dárci uvedl obdarovanému důvody, proč mu dar posílá, resp. co od něj očekává.

Aby Jakub Kalivoda objasnil sociální a jiné vztahy mezi dárci a obdarovanými, přidržel se prověřeného badatelského konceptu „dobrého přátelství“ s následnou historickosémantickou analýzou výpovědi listů. Jelikož jde o jedinečné pohledy do myšlenkových světů urozených osob, lze litovat, že většina citací písemností zůstala pouze v poznámkovém aparátu. Důvody tohoto autorova přístupu – nerozměnit text a šetřit místo – však plně respektuji. Velmi oceňuji, že diplomant si dal časově náročnou práci s přesnou identifikací sociálních vazeb dárců i obdarovaných, včetně přehledné kvantifikace.

Za vědecky nejcennější část práce považuji autorovu analýzu (včetně důkladné kvantifikace) druhů darů, od zvěřiny, zvířat, služebníků, potravin, předmětů hmotné kultury až po zbraně a šperky. Tím si otevřel další badatelskou cestu nejen do myšlenkových světů urozených osob, ale také k poznání jejich vztahů k „živé“ i „neživé“ přírodě (včetně zvířat) a hmotné kultuře. Soubor zvěřiny a zvířecích darů autorovi poskytne jedno z východisek

k tematizaci bádání o animal studies, v české historické vědě zatím spíše opomíjených. Aby autor poznal rozmanité účely darů, musel prokázat svou schopnost „číst“ prameny mezi řádky a hledat v nevyřčených symbolech fakta vhodná k interpretaci. Svým promyšleným a koncepčním přístupem prokázal, že vlastně nezkoumá dary, ale prostřednictvím darů a obdarování věnuje prvořadou pozornost rituálům všedního života a každodenní komunikaci ve společnosti urozených osob počátkem novověku.

Po formální a jazykové stránce nelze mít k diplomové práci Jakuba Kalivody podstatné výhrady. Práce vykazuje jasnou kompozici, je psána čtivým, místy až příliš úsporným jazykem. Přílohy vhodně dokreslují sdělení v textu.

Jakub Kalivoda předložil mimořádně zralou, koncepčně, metodologicky a obsahově objevnou diplomovou práci, jež přináší nový vhled do života šlechtické společnosti v českých zemích na počátku novověku. Svým pojetím a výsledky překračuje standardní nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Její autor jednoznačně prokázal, že je schopen samostatně pracovat s náročnými prameny, klást si metodologicky neotřelé otázky a interpretovat nové poznatky věcným a srozumitelným jazykem. Svoje teoretické a metodologické znalosti si jistě prohloubí doktorským studiem, pro něž má všechny předpoklady. Jestliže autor práci více rozprostře do regionů v zemích Koruny české a podstatně chronologicky rozšíří do 17. a počátku 18. století, čímž získá k interpretaci svých poznatků o darech a obdarování ve šlechtické společnosti raného novověku časově delší prostor, v němž lze zkoumat případné civilizační změny, nelze vyloučit, že spis se může stát základem budoucí rigorózní práce.

Předloženou diplomovou práci Bc. Jakuba Kalivody s potěšením doporučuji k obhajobě a zcela jednoznačně ji hodnotím stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 30. 5. 2023